

DE BABELBOX 7

Ouders en hulpverleners netwerken
samen voor het kind

V.u. Bubbels & Babbels - Zeilstraat 16 - 2060 Antwerpen

Maart 2003

Jaargang 2

Voorspel

Beste lezer

Voor u ligt de eerste Babelbox van 2003, een jaar dat in velerlei opzichten een belangrijk scharniermoment wordt voor het project. Zo dient er dit jaar duidelijkheid te komen rond het feit of het project al dan niet kan verder gezet worden in z'n huidige vorm, dan wel of het ingebed kan worden in een bestaande reguliere structuur. Daarnaast zullen in 2003 tevens de verdiensten van het project na meer dan één jaar praktijk zowel intern als extern kritisch tegen het licht gehouden worden. Is de methodiek die we voorstaan enkel oude wijn in nieuwe zakken, of heeft deze werkwijze wel degelijk meer te bieden. Het zijn vragen waar we in de loop van dit jaar hopelijk een afdoend en overtuigend positief antwoord tegenover kunnen plaatsen. Ondertussen krijgen we ook hoe langer hoe meer vragen die breder gaan dan de context waarbinnen het project zich had voorgenomen actief te zijn. Meer specifiek zijn er behoorlijk wat (ex)drugafhankelijke ouders met geplaatste kinderen die in B&B een middel

zien om het vaak verstoorde contact met hun kinderen terug op te nemen. Rond deze problematiek vervullen we momenteel enkel een bemiddelingsfunctie en trachten we diensten aan te spreken die hieromtrent de nodige knowhow en deskundigheid in huis hebben. Maar belangrijker is dat een deel van deze ouders mede door de werking van B&B terug de moed heeft gevonden om de confrontatie met hun eigen verleden aan te gaan en zich vragen is beginnen stellen over hun vroegere én huidige ouderrol. Dit lijkt ons een positief gegeven op voorwaarde dat dit broze proces omkaderd wordt met de grootst mogelijke zorg, omzichtigheid en deskundigheid.

Verder blijft het aanbod van B&B dit jaar voorlopig ongewijzigd. Zo kunnen (ex) drugafhankelijke bij B&B terecht voor een begeleiding die zich richt op vraaggestuurde zorgcoördinatie (casemanagement) in functie van een veilig en stabiel opvoedingsklimaat. Ook is er plaats voor andere vragen die verband houden met hun kinderen. Hulpverleners zijn

bij ons nog steeds op het juiste adres voor advies en consult met betrekking tot druggebruik en zwangerschap/ouderschap, ze kunnen tevens gebruik maken van onze infotheek, folders en brochures bestellen en vinden op onze website relevante informatie om hun job met nog meer deskundigheid uit te oefenen.. Tenslotte kan er op het project een beroep gedaan worden voor specifieke vormingen op maat m.b.t. de aangehaalde problematiek.

In deze Babelbox besteden we ondermeer aandacht aan een analyse van één jaar casemanagement binnen Bubbels & Babbels. Je zal merken dat het een methodiek met mogelijkheden en perspectief blijkt te zijn maar dat hiervoor wel een aantal randvoorwaarden dienen vervuld te zijn. We lichten ze verder toe. Verder geven we je wat cijfermateriaal mee en zochten we in het kader van de jeugdboekenweek enkele kinder- en jeugdboeken bijeen met als thema de problematiek van middelengebruik van één van de ouders.

De redactie

2.Cijfers en letters

In deze Babelbox willen we enkele kwantitatieve gegevens meegeven die een indicatie geven over het cliënteel van Bubbels & Babbels. De hieronder vermelde gegevens hebben betrekking op de begeleidingen die in de loop van 2002 zijn opgestart. In het merendeel van de begeleidingen is enkel met de moeder gewerkt. Daar waar beide ouders actief betrokken waren, zijn beide ouders geregistreerd.

In 2002 werden **15 nieuwe begeleidingen** (cliëntsystemen) opgestart, samen goed voor **21 cliënten** (vader/moeder). Onder 'begeleidingen' dient een vorm van casemanagement verstaan te worden, die naargelang de problematiek meer of minder intensief is. Daarnaast werd nog verder gewerkt rond **8 begeleidingen** uit 2001. Los hiervan kwamen 4 ouders bij ons terecht met vragen rond contactherstel met hun geplaatste kinderen. Rond deze vragen vervulde B&B een bemiddelingsfunctie.

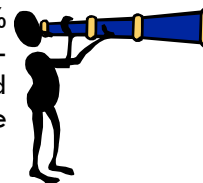
Het merendeel (75%) van de ouders bevond zich bij aanmelding in de leeftijdscategorie 28-35 jaar. 17 cliënten zijn nooit gehuwd geweest, 4 cliënten waren gescheiden. Meer dan de helft van de ouders die zich aanmelden gaven aan in het verleden zelf slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik of mishandeling door partner.

De belangrijkste verwijzer in 2002 was de ambulante drughulpverlening (4), gevolgd door de kraamklinieken (4). Verder kregen werden cliënten eveneens aangemeld door Kind & Gezin - CKG, scholen, het ocmw, en B.A.D. Twee cliënten meldden zich op eigen initiatief aan.

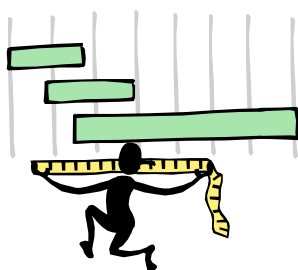
11 cliënten gaven methadon op als belangrijkste gebruikte product. Daarnaast hadden we nog 4 ouders die toegaven nog regelmatig heroïne te gebruiken en 2 ouders bij wie cocaïne de belangrijkste drug was. Daarnaast werden ook amfetamines, cannabis en alcoholgebruik vermeld.

Als we naar de woonplaats van ons cliënteel kijken, dan blijkt het overgrote deel van de ouders in Antwerpen-Noord en Antwerpen-centrum gehuisvest te zijn (70%). Verder heeft 75% van ons cliënteel de Belgische nationaliteit. Bij ongeveer de helft van de aangemelde ouders was er sprake van een éénoudergezin. Alle cliënten leefden van vervangingsinkomens en/of prostitutie.

Wanneer we vervolgens inzoomen op de kinderen, dan blijkt dat meer dan 50% van de aanmeldingen gebeurden naar aanleiding van de zwangerschap of geboorte van het jongste kind. Bij nog eens 35 % was de leeftijd van het jongste kind bij aanmelding variërend van 1 tot 5 jaar. Bij twee begeleidingen was het jongste kind reeds ouder dan 5 bij aanmelding.

Verder valt op dat vooral de ambulante drughulpverlening, de CKG's en de grootouders een veel voorkomende betrokken netwerkpartner zijn in de begeleidingen. Daarnaast zitten ook de kraamklinieken, kind & Gezin en het OCMW vaak mee rond de tafel. Sporadisch is ook een psychiatrische eenheid of ambulante centrum betrokken partij, net zoals het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, de jeugdbrigade en de jeugdrechtbank.

Wanneer we tenslotte kijken naar de huidige staat van de in 2002 opgestarte begeleidingen, dan kunnen we stellen dat begin 2003 nog 8 gezinnen effectief gevolgd worden door B&B, 4 begeleidingen werden stopgezet omwille van diverse redenen (verhuis cliënt buiten groot Antwerpen, overlijden ouder, geen hulpvraag meer,...). Tenslotte werden 3 begeleidingen stopgezet omdat de medewerking van de ouders niet meer afdoende was.

3. Casemanagement als methodiek :een tussentijdse evaluatie na één jaar praktijk*

Inleiding

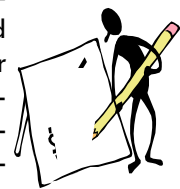
Casemanagement is de laatste jaren meer en meer in de belangstelling komen te staan als methodiek voor het werken met personen met een complexe meervoudige problematiek. Hierbij wordt vaak onderscheid gemaakt tussen de verschillende modellen van casemanagement zoals die in de literatuur beschreven zijn. Zonder hier verder in detail op in te gaan, kunnen we stellen dat Bubbels & Babbels bij de opstart vertrok vanuit een aanpak die sterk gebaseerd was op het zogenaamde makelaarsmodel of minimaal model. Dit houdt in dat de rol van B&B zich beperkt tot een vrij strikte vorm van zorgcoördinatie waarbij de casemanager bemiddelt tussen cliënt en instellingen voor hulp- en dienstverlening maar zelf geen deel uitmaakt van het behandelteam. We baseerden ons hiervoor ten dele op gelijkaardige projecten in Amsterdam en Rotterdam. In de loop van het afgelopen jaar werd duidelijk dat er echter meer nodig was om voor de vooropgestelde doelgroep van een succesvolle methodiek te kunnen spreken. In wat volgt willen we op basis van onze eigen ervaring, experimenten in het buitenland, literatuuronderzoek evenals onze eigen ervaringen, een aantal randvoorwaarden naar voor schuiven die van belang blijken te zijn om de kans op succes te vergroten.

Tegemoetkomend

(ex)Drugafhankelijke ouders zijn vaak niet geneigd om snel vertrouwen te stellen in anderen, laat staan in hulpverleners of casemanagers die zich voorstellen als neutrale procesbewakers. Ondermeer in functie van een goede vertrouwensbasis tussen casemanager en ouders bleek het nodig om het contact te intensifiëren zonder dat de casemanager in een therapeutische rol zou vervalt. De casemanager dient m.a.w. best een outreachende en aanklampende aanpak voor te staan, de draad op te pakken en ouders te motiveren wanneer zij dreigen af te haken en er zelfs letterlijk op af te gaan wanneer te communicatie dreigt te blokkeren. Het eerste contact gebeurt momenteel vrijwel uitsluitend nog in een voor de ouders vertrouwde omgeving, en ook in de loop van de begeleiding worden de ouders regelmatig door de casemanager opgezocht in hun thuissituatie.

Samenwerking formaliseren

Niettegenstaande informele contacten tussen hulpverleners en casemanagers zeker zeer zinvol en broodnodig zijn, dienen de concrete spelregels toch best vervat te zitten in geformaliseerde samenwerkingsafspraken of protocols. Een protocol schept duidelijkheid naar de verschillende betrokken partijen en is tevens een objectief document naar waar kan terug gegrepen worden wanneer er rolverwarring dreigt op te treden. Tevens is het nuttig voor 'nieuwkomers' binnen de organisatie die op die manier duidelijk kan gemaakt worden wat de wederzijdse engagementen inhouden. Deze samenwerkingsafspraken dienen echter op regelmatige basis geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd te worden.

De kracht van de ouders realistisch inschatten

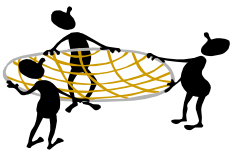

De methodiek van casemanagement veronderstelt bij aanvang een grondige sterkte/zwakte-analyse van het cliëntstelsel (ouders en kinderen), hiervoor gebruik makend van verschillende diagnose-instrumenten (ecogram, genogram,..). Hierbij dient bijzondere aandacht te worden besteed aan steunbronnen en de beperkingen van het sociale netwerk van het cliëntstelsel.

* Deze bijdrage is grotendeels gebaseerd op een artikel dat geschreven werd door de vakgroep orthopedagogie – Universiteit Gent in samenwerking met Bubbels & Babbels voor het Amerikaanse tijdschrift 'The Source'. "Implementation of casemanagement for substance abusing parents and their children: a view from Europe – Vanderplasschen, W. - Derluyn, I. - Broekaert, E. - Rombouts, D. – 2002". Het volledige artikel verschijnt in het volgende nummer van [The Source](#)

Binnen het model van casemanagement waar momenteel binnen B&B mee wordt geëxperimenteerd, wordt getracht de cliënten hun eigen sterktes te laten benoemen en in kaart te brengen. Door een opeenstapeling van problemen zijn ze er zich vaak niet meer bewust van dat ook zij een resem krachten in zich dragen die hen kunnen helpen om hun problemen opnieuw beheersbaar te maken. De casemanager fungeert hier als de motor van dit bewustwordingsproces. Een reëel gevaar in dit proces bestaat erin dat de casemanager hierbinnen een sturende rol gaat innemen en voorbijgaat aan de reële situatie en de ouders vaak meer capaciteiten en probleemoplossend vermogen toedichten dan ze bezitten. Dit overschatten van het vermogen tot zorg van de ouders en hopen op een ontwikkeling die, gezien de capaciteiten van de ouders, niet reëel is en kan resulteren in nieuwe slechte ervaringen, die nog meer deuken in hun toch al geringe zelfachting veroorzaken en hun vermogen als ouders te functioneren nog meer verslechtert. Overmatige identificatie kan met zich meebrengen dat nagelaten wordt steun te bieden, terwijl er wel behoefte aan is.

Belang van betrokkenheid van ouder en sociaal netwerk

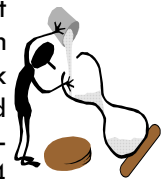

Binnen B&B wordt getracht voortdurend de ouder aan te spreken als belangrijkste gesprekspartner in de zorg voor hun kind. Het zijn in eerste instantie de ouders die aangeven rond welke probleemdomeinen dat zij menen dat eerst gewerkt dient te worden. Vervolgens neemt de casemanager het initiatief om samen met de ouders te bekijken welke personen, diensten of instanties mogelijks een antwoord kunnen bieden op de aangebrachte probleemdomeinen. Vooreerst wordt gezocht naar mogelijkheden binnen het informele netwerk rond het gezin (ouders, grootouders, broers, zussen, vrienden,...). Indien er leden van het sociale netwerk van de ouders kunnen betrokken worden op het hulpverleningsplan, dan verhoogt dit in sterke mate de kans op het realiseren van de uiteindelijke doelstellingen daar de kans van afhaken vanuit de ouders vermindert.

Daarnaast is ook het betrekken van een vaderfiguur, indien deze al aanwezig is, tevens een belangrijke factor gebleken, die mee kan zorgen voor stabiliteit en het nakomen van aangegane engagementen. Ook indien het niet de 'echte' vader is, kan hij ook voor het kind een belangrijke rol spelen in functie van een zo normaal mogelijk verlopende ontwikkeling.

De duur van de interventie

Momenteel bestaat nog weinig consensus rond de ideale duur van casemanagement. Gezien de complexe en chronische eigenheid van drugafhankelijkheid zou men kunnen stellen dat de meeste drugafhankelijke families waarschijnlijk hun ganse leven nood zullen hebben aan een vorm van casemanagement. Toch denken we dat het zinvoller is de methodiek in de tijd te begrenzen, gebaseerd op wederzijdse instemming en het doeltreffendheid van de interventie. Nederlands follow-up onderzoek binnen de geestelijke gezondheidszorg concludeerde dat de meeste effecten van deze methodiek na 18 tot 24 maanden stilaan wegebden. Het lijkt ons dan ook beter om de methodiek terug op te starten wanneer er zich een nieuwe vraag stelt vanuit het cliëntensysteem of de omgeving. Zoniet dreigt de casemanager zich voor de rest van z'n dagen enkel te kunnen bekommeren om het welzijn van enkele gezinnen. Een ander argument dat deze tijdelijke interventie ondersteunt bestaat erin dat de methodiek van casemanagement zoals die binnen B&B wordt uitgevoerd, erop gericht is om de positie en de zelfredzaamheid van de ouders te vergroten.

Samenstelling van het team

Casemanagement is geen job voor groentjes. De specifieke taakinhoud, waaronder een belangrijk onderdeel de motiverende gespreksvoering, diplomatie, inzicht in drugafhankelijkheid en de ontwikkeling van (jonge) kinderen, een zekere maturiteit en geloofwaardigheid, ... het zijn allemaal zaken waarover een casemanager idealiter zou moeten kunnen beschikken. Daarnaast is het van belang dat hij/zij over voldoende diplomatisch talent beschikt om de soms zeer complexe of moeilijke boodschappen te communiceren

naar ouders en/of hulpverleners, om partners met verschillende visies tot een akkoord te bewegen over de te volgen weg... . Kortom, het zijn allemaal zaken waarvoor je best al wat gepokt en gemazeld bent binnen het werkveld.

Een waardevolle maar bijzonder tijdsintensieve methodiek

Naar **tijdsinvestering** is deze **methodiek bijzonder intensief** gebleken. Dit hoeft ook niet te verbazen; per kind waar rond gewerkt wordt, zijn vaak ouders, grootouders, familieleden en andere hulpverleners betrokken en dit rond probleemdomeinen die betrekking hebben op moeder, vader en het kind. Deze methodiek neemt met andere woorden het **hele gezin als cliënt** en wil **alle leden van het gezin een integrale benadering** aanbieden. Vandaar dat we binnen het project ook veeleer spreken van een cliëntstelsel dan van een cliënt. Naar tijdsinvestering toe kunnen we stellen dat elk cliëntstelsel gemiddeld drie individuele cliënten zijn.

Het kind blijft nog te veel onderbelicht

Ondanks alle goede voornemens en een uitgeschreven methodiek moeten we na afloop van het eerste praktijkjaar één belangrijke lacune vaststellen: het project is er tot op heden nog onvoldoende in geslaagd om zeer concreet de ontwikkeling van het kind in het gezin op te volgen. In eerste

instantie heeft het project aandacht besteed aan het garanderen van basiszorg, bv. voldoende en aangepaste voeding, opvang, kleding... Buiten het waarborgen van deze randvoorwaarden is er echter nog te weinig gewerkt rond de specifieke ontwikkelingsnoden van kinderen. Het netwerk van diensten waarmee wordt samengewerkt is o.i. momenteel nogal sterk gefocust op de directe noden van de ouders. In een groot aantal gevallen is het onderscheid tussen noden van de ouders en deze van het kind ook niet simpelweg te maken. Toch kan de invalshoek van waaruit naar een cliëntstelsel gekeken wordt vaak andere aandachtspunten aan de oppervlakte brengen. Voor de begeleidingen die volgen zullen we trachten hier meer de nadruk op te leggen, al is dit niet altijd eenvoudig. De ontwikkelingsnoden van de (jonge) kinderen hebben niet altijd een 'woordvoerder'. Daardoor dreigen zij sneller in de verdrukking te komen wanneer de ouder zijn of haar 'noden' centraal stelt en met klem duidelijk maakt. Concreet zal het project het netwerk van diensten waarmee wordt samengewerkt verder dienen uit te breiden met diensten en instanties die de nodige expertise hebben ontwikkeld op ontwikkelingsnoden van jonge kinderen en dienen we ons voortdurend bewust te zijn van dit gegeven.

Casemanager als plaatsvervangend hulpverlener

De methodiek van casemanagement, zoals deze werd geïmplementeerd in Bubbels & Babbels, heeft als nadeel dat bij hulpvragen waar niet onmiddellijk een netwerkpartner voor voorhanden is, de casemanagers zichzelf voortdurend dienen te bewaken om niet zelf in de **rol van plaatsvervangend hulpverlener** te gaan staan. Begrijpelijkerwijze wordt dit soms wel gedaan, in situaties waar de gehele begeleiding geblokkeerd dreigt te geraken omdat rond één of andere dringende nood niet gewerkt kan worden (bv. in orde brengen van één of andere administratieve formaliteit, ...), maar evenzeer om het traject dat reeds afgelegd is met de andere netwerkpartners niet te hypothekeren. Hoe begrijpelijk deze aanpak ook is, ook hier blijft een voortdurend gevaar bestaan om af te glijden naar een **allround hulpverlener**, die taken van andere diensten en instanties overneemt 'omwille van de efficiëntie'. Hierdoor creëert de casemanager ongewild een beeld van 'superhulpverlener' waarbij alles snel en efficiënt kan geregeld worden en wordt de relatie met de andere bestaande hulpverlener verder gedevalueerd. Dit is op termijn niet enkel nefast voor de relatie met de andere hulpverleners en partners in het netwerk, tevens zal het de afhankelijkheidsrelatie met de cliënt vergroten, daar waar het project zichzelf juist tot doel stelt om de afhankelijkheid te verkleinen. Er zal dus verder gezocht moeten worden naar alternatieven om niet in deze openstaande valkuilen te trappen. Zo kan een voortdurend **signaleren van niet opgenomen hulpvragen aan beleidsverantwoordelijken en verantwoordelijken van dienstverlenende organisaties** een eerste stap zijn. Dit kan op termijn hopelijk een aantal zaken in gang zetten en lijkt op middellange termijn zinnvoller dan de 'wat we zelf doen, doen we beter'- aanpak.

Voorlopige conclusie

De termijn van één jaar praktijk laat ons niet toe om te veralgemenende uitspraken te doen over de meerwaarde van het project. De zaken die we hieronder vermelden zijn gebaseerd op de ervaringen met een beperkt aantal cases (+- 25) waarrond afgelopen anderhalf jaar een begeleiding is opgestart, vandaar dat we ze dus met de nodige omzichtigheid presenteren.

Samenvattend kunnen we stellen dat het door het project gehanteerde model van casemanagement, er één is waarvan gebleken is dat momenteel globaal voldoende winst kan opleveren voor cliënten en hulpverleners op voorwaarde dat:

- het model nog **verder verfijnd en uitgewerkt** wordt naar de doelgroep.
- **hulpverleners en ouders** die betrokken worden op dit model duidelijk **gemotiveerd** zijn om samen te werken en goed voorbereid worden.
- hulpverleners cliënten **tijdig doorverwijzen** naar Bubbels & Babbels, d.w.z. niet enkel wanneer ze zelf geen uitweg meer zien.
- alle partners er zich van bewust worden dat het project maar kan slagen mits een goede samenwerking tussen alle partners en dat zij daarbij zelf een grote rol in hebben. Het project vraagt m.a.w. **actief engagement van de partners**.
- de **samenwerkingsafspraken** met het netwerk **verder uitgewerkt, verfijnd** en opgevolgd worden;
- de methodiek door de partner niet louter ingevuld wordt als 'efficiëntieverhogend' maar evenzeer als manier om daadwerkelijk rekening te houden met de wensen en verzoeken van de cliënt en hier samen met cliënt een aanbod 'op maat' tegenover te stellen;
- er **instrumenten** worden gezocht **om de concrete opvolging van de ontwikkeling van de kinderen beter in beeld te krijgen**. Hiertoe dient tevens het netwerk verder uitgebreid te worden met diensten en instanties die hier rond de nodige expertise in huis hebben.
- de **participatiemogelijkheden** van de cliënten niet onderschat maar ook niet overschat worden.
- Bubbels & Babbels haar aanbod naar alle betrokkenen verder verduidelijkt en duidelijk maakt welke zaken ze wel en welke ze niet oppakt.
- de rol en invulling van de taken van de casemanager consequent opgevolgd en geëvalueerd wordt door middel van **teambesprekingen en supervisie**.

4. Babbelfax

- Dit werkjaar wil Bubbels & Babbels haar aanbod rond deskundigheidsbevordering ook verbreden naar enkele **opleidingsmodules binnen Hoge Scholen**. Zo zal ondermeer getracht worden om een aanbod uit te werken voor toekomstige vroedvrouwen en maatschappelijk werkers. Bedoeling is om op die manier reeds tijdens de opleiding het thema druggebruik en zwangerschap/ouderschap in hun lessenpakket op een genuanceerde manier aan bod te laten komen.
- Een ander aandachtspunt waar het project dit jaar bijkomend aandacht aan wil schenken is het gegeven van **ongeplande zwangerschappen bij drugafhankelijke ouders**. Samen met alle relevante diensten en voorzieningen in Antwerpen willen we rond deze thematiek dit jaar een actieplan uitwerken. Ondermeer via deze nieuwsbrief zullen we u van de verdere ontwikkelingen op de hoogte houden.
- Regelmatig krijgen we vragen van studenten die rond de thematiek van druggebruik en ouderschap meer informatie willen krijgen. Vandaar dat we eerstdaags het aanbod relevante artikels rond deze thematiek op onze **website** zullen uitbreiden. Ook is het de bedoeling dat tegen eind 2003 de site uitgegroeid is tot een **interactief forum** rond deze problematiek. Wordt vervolgd.

5. In de kijker: BAD (Belangenvereniging Antwerpse (ex)Druggebruikers) - Een babbel met Dirk Van Goethem

In 1999 werd het BAD opgericht, een zelforganisatie van Antwerpse (ex)druggebruikers. De organisatie wordt gedragen door vrijwilligers en krijgt werkingsmiddelen van het Sociaal Impuls Fonds. Per maand passeren er in het BAD zo'n 300 verschillende gebruikers, goed voor ongeveer 1300 contacten per maand. Wij spreken met **Dirk Van Goethem**, de voorzitter van het BAD en verantwoordelijke van het bureel adviezen van het BAD.

B&B: Vanuit welke ideeën werd het BAD opgericht?

Dirk: Het BAD kwam tot stand vanuit de ideeën van peersupport. We zien dat het uitwisselen van informatie, hulp en praktische en morele ondersteuning onder gebruikers plaatsvindt vanuit de natuurlijke band die ontstaat tussen mensen met dezelfde ervaring. Harm-reduction is een tweede kernidee: We gaan ervan uit dat drugs niet uit de wereld te bannen zijn. Het komt er dus op aan de overlast weg te werken: overlast voor ons als gebruikers zelf maar ook overlast voor de omgeving.

B&B: Wat is het aanbod van het BAD?

Dirk: Naast onze functie van belangenbehartiging hebben we een ruim en erg laagdrempelig aanbod naar gebruikers en mensen uit de buurt. We hebben een **inloopplokaal** dat 4 namiddagen per week geopend is. Men kan er terecht om gewoon te babbelen en iets te drinken. Geregeld is er daar ook soep met brood te verkrijgen. In een apart lokaal kan men terecht met allerlei 'paperassenvragen' en vragen naar informatie. We proberen daartoe een zo goed mogelijk zicht te hebben op de sociale kaart en hebben vaak contact hulpverleningscentra zoals bijvoorbeeld opvangcentra, drughulpverlening en centra voor materiële hulpverlening. In ons inloopplokaal is er elke woensdag tussen 15 en 17 uur **spuitenruil**. Daarnaast gaan onze **spuitenpatrouilles** geregeld spuiten opruimen in de stad. Wij weten als gebruikers hoe we dat op een veilige manier kunnen doen.

Met '**Breakline**' staan we in dancings en op fuiven met een standje om mensen bewust te maken rond veilig gebruiken. We hopen in de toekomst ook een controle op de kwaliteit van drugs te kunnen aanbieden.

Ten slotte is er nog **BAD-woman**. Veel van de vrouwelijke gebruiksters zitten in de prostitutie. Dat is toch nog een wereld apart. Zij komen bijeen in de eerste plaats om zichzelf te verwennen. Ze doen samen hun haar en verzorgen hun uiterlijk.

B&B: Hoe kijkt u naar ouderschap en druggebruik?

Dirk: Het gebruik op zich kan niet los gezien worden van het feit dat drugs enkel op een illegale manier verkregen kunnen worden en dat gebruik grote financiële gevolgen kan hebben. De weerslag van gebruik op de kinderen moet in die context bekeken worden.

Indien er sprake is van stabilisatie van gebruik en er geen gevaar is voor de kinderen, is het voor mij ok. Volgens mij is er wel een opvolging van deze ouders en kinderen nodig.

Ik zie dat de aanwezigheid van een kind voor een gebruiker vaak de motivatie is om aan zichzelf te blijven werken. Langs de andere kant zie ik ook dat ouders nog meer gaan gebruiken als hun kind bij hen wordt weggehaald.

Het kind moet beschermd worden, maar er is ook aandacht nodig voor de ouder. En men mag nooit vergeten dat een ouder ondanks alles altijd ouder blijft en ook als ouder moet blijven benaderd worden.

openingsuren

Inlooplokaal:

ma, wo en vr van 12.45u tot 17u
zo van 13.45u tot 17.30u

Sputenruil:

wo van 15u tot 17

Bubbelbad

wo van 14u tot 15u

Als je kijkt naar de effecten op de kinderen van het gebruik op zich, zijn er verschillen naargelang wel product men gebruikt.

Wat heroïne betreft, levert volgens mij niet zozeer het onder invloed zijn, maar eerder de afkick risico's op naar de kinderen toe. Dan spreek ik wel over langdurige gebruikers die meestal enkel ontwenning trachten te voorkomen. Er is dan ook geen sprake van een echte roes. Afkick veroorzaakt een wisselende stemming. Op het huilen van een kind kan men dan bijvoorbeeld zeer prikkelbaar reageren. Methadon (vervangproduct

voor heroïne nvdr) kan hier een erg belangrijke positieve rol spelen, aangezien een juiste dagelijkse dosis methadon ontwenningverschijnselen voorkomt.

Coke vind ik voor de kinderen een minder groot probleem dan heroïne. Men kan cocaïne het best gebruiken in een ontspannen sfeer, bijvoorbeeld als het kind slaapt. De roes van cocaïne is maar kort, wat positief is met kinderen in huis. Cocaïne is wel erg duur, waardoor er minder geld overblijft voor andere zaken.

Hoe men reageert op speed (amfetamines nvdr) is afhankelijk van de persoon. Het hangt er dus vanaf wat voor gevolgen speedgebruik heeft voor de kinderen.

Rond ouderschap hebben we een samenwerking met Bubbels & Babbels. Eén vast uur per week is Bubbels & Babbels aanwezig in ons inlooplokaal: het **Bubbelbad**. Ouders kunnen er zeer vrijblijvend terecht met allerhande vragen rond ouderschap.

B&B: Tot slot: Is er een beeld waarmee je het BAD zou kunnen vergelijken?

Dirk: Ik denk dat het BAD een gebouw is met vele kamers. Het is een centralisatiepunt waar gebruikers voor van alles en nog wat terecht kunnen. Er werden degelijke fundamenten gelegd en naargelang de noden, worden er nieuwe kamers op bijgebouwd. Een gebouw dat groeit dus.

Info: BAD - Pijlstraat 6 - 2060 Antwerpen t: 03 295 09 11 e: bad1@pandora.be

6. Kind aan het woord

Bubbels & Babbels heeft vorig werkjaar hard gewerkt aan ondersteuning van (ex) drugafhankelijke ouders. Maar hierbij verloren we het kind zélf soms wat uit het oog verloren. Op een dag zei onze supervisor na het uitwerken van een casuïstiek: "Maar waar blijft nou dat kind binnen jullie werking? Jullie moeten het kind meer naar boven halen, want daar draait het 'm allemaal toch om!". Vandaar dat we besloten in alles wat we deden het kind meer expliciet aanwezig te maken. Dus ook deze Babbelbox. We vonden Kim, een 10-jarige dochter van een mama met een drugverleden alvast bereid een stukje te schrijven. We geven het hieronder in z'n authentieke vorm weer.

Bubels en Babels.

Ik heb verhalen gehoord over mama dat zij drugs heeft gebruikt.

Zij wou mij zoë noemen, maar zij heeft dat niet gedaan want alle jungs noemde hun kind zoë.

Nu noem ik Kim dat vind ik een mooiere naam.

Ik ben gelukkig met mama, en dat is het belangrijkste.

Ik heb het nu moeilijk in verband met papa:

Papa drinkt en hij heeft ... In 't ziekenhuis geslagen.

Mama is terug zwanger van papa, maar papa is het direkt erna terug afgebolt.

Hij weet zelfs niet dat mama terug zwanger is.

Ik heb papa niet nodig om gelukkig te zijn.

Groeten, Kim

7. Gelezen - Gezien - Gehoord

Op het moment dat we dit schrijven loopt de jeugdboekenweek. Voor ons de ideale aanleiding om een aantal kinder/jeugdboeken bijeen te zoeken waarbij het middelengebruik van de ouder(s) een centraal thema vormt.

Echt ver weg is niet zo ver - Bart Moeyaert

Tilburg, Zwijssen, 1993 – isbn 90-276-2873-4 - 4/6 jaar

“De vader van Roos doet alles hard. Hij praat hard en loopt hard. 's Avonds schreeuwt hij de buurt bij elkaar. Maar vandaag is het stil in huis. De vader van Roos is weg. Vandaar. Roos weet nog niet zeker of ze hem mist.”

Het is fijn om er te zijn - Guus Kuijer

Amsterdam, Querido, 2000 – isbn 90-214-7267-8 - 10/12 jaar

“Polleke maakte altijd graag gedichten. Ze heeft er talent voor. Maar nu lijkt het erop dat ze het kwijt is. Sinds ze weet dat haar vader, Spiek, nooit een dichter zal zijn, is háár dichtader dichtgeslibd. Want die gedichten maakte ze voor hem, in zijn plaats eigenlijk. Het gaat trouwens helemaal slecht met Spiek: hij geeft alles wat hij heeft aan drugs, zwerft maar door de stad, en is dakloos geworden. Polleke wordt er echt niet goed van zoals die man leeft. Op aanraden van haar vriendje Mimoen zegt ze héél duidelijk tegen haar vader hoe het ermee staat. ‘Je moet afkicken, pap. Anders kan ik het niet meer’. En Spiek zegt, tot haar schrik: ‘Goed, als jij meegaat.’

...

Ellen Tijsinger - Nikolaj

Rotterdam, Lemniscaat, 2001 – isbn 90-606-9764-4 - 10/12 jaar

“Nikolaj schaamt zich voor zijn moeder; daarom neemt hij nooit vrienden mee naar huis. Zijn moeder drinkt namelijk nogal veel en Nikolaj weet nooit hoe hij haar zal aantreffen als hij terugkomt van school. Het huishouden en de zorg voor zijn zusje Nadja komen vooral op hem neer. Gelukkig hebben ze veel steun aan hun burens, Henk en Suzanne. Eigenlijk moet zijn moeder naar een ontwenningsskliniek maar ze wil niet. Langzamerhand wordt het Nikolaj duidelijk dat zijn moeder niet beseft hoe erg ze eraan toe is omdat hij voor alles zorgt n steeds maar probeert goed te maken wat zij verknoeit. Moet hij haar dan in de steek laten? En wat zal er met Nadja en hem gebeuren?”

De getatoeëerde mama - Jacqueline Wilson

Antwerpen, Houtekiet, 2000 – isbn 90-5240-573-5 - 10/12 jaar

“Op haar verjaardag deed Goudsbloempje weer vreselijk raar... Ik vind Goudsbloempje de slimste en mooiste mama in de hele wereld. Ze zit helemaal onder de tatoeages. De meeste mensen vinden haar een slechte moeder. Zelfs mijn grote zus wordt boos als ze vergeet om inkopen te doen of de rekeningen te betalen. Maar ik weet dat Goudsbloempje van ons houdt en dat ze nooit opzettelijk de hele nacht wegblijft en ons alleen achterlaat. Soms wou ik wel dat ze het niet meer deed. Het is dan zo eng zonder haar.’ Dat schrijft Dol, tien jaar. Ze klampt zich vast aan de fantastische kanten van haar moeder. Haar drie jaar oudere halfzus Ster heeft er genoeg van en trekt in bij haar vader.”

Knuffels in de kelder - Angelique de Waard

Van Goor- 2000 - isbn 9000032741 - 4/6 jaar

"Ik moet je wat vertellen, schrijft Sterre op een kaartje. Het kaartje zit vast aan een ballon en de ballon gaat straks de lucht in. Wie zal hem vinden en wat heeft Sterre te vertellen? Als Sterre geen boodschappen doet, kookt en voor haar broertje zorgt, dan doet niemand het want de moeder van Sterre ligt bijna altijd in bed en haar vader is weinig thuis. Sterre schaamt zich daarvoor en daarom durft ze ook nooit iemand mee naar huis te nemen. Als haar vader dan ook nog besluit om bij zijn vriendin te gaan wonen, wordt het Sterre te veel. Woorden zwemmen als guppies door haar hoofd. Sterre vangt de woorden in tekeningen en bewaart ze in een doos. Als het echt niet meer gaat, lijkt de doos met tekeningen uitkomst te bieden. "

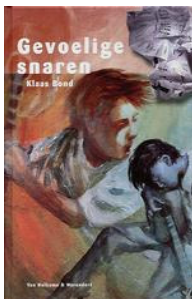
Nachtboek van Jelle - Beatrijs Nolet

Van Holkema en Warendorf - 2000 - isbn 9026992955 - 10/12jaar

"Dit boek gaat over een jongen die met niemand durft te praten over zijn drankzuchtige, gewelddadige vader en zijn moeder die constant voor de problemen wegloupt. Hij gedraagt zich stoer en onverschillig, maar leert langzaam inzien dat dit niet de oplossing is..."

Een genuanceerd verhaal over de thematiek van kindermishandeling en alcoholisme.

Gevoelige snaren - K. Bond

2001 - Unieboek - isbn 9026993447 - 13/15 jaar

"Peter heeft een grote droom en dat is professioneel gitaarspelen. Wanneer een bekende gitarist besluit om hem les te geven is dat de eerste aanzet. Maar thuis voert Peter met zijn moeder een moeizame strijd tegen zijn vader die alcoholist is. En aan de andere kant is er ook nog Kim, die steeds meer voor Peter gaat betekenen. Peter mag meedoen aan een wedstrijd en weet ondanks alle problemen niet alleen de wedstrijd, maar ook Kim voor zich te winnen."

De gekte van Mees Santing - Klaas van Assen

1997 - Querido - isbn 9021451093 - 10/12 jaar

Mees heeft niet kunnen voorkomen dat zijn vader in dronkenschap een ongeluk veroorzaakte. Hij voelt zich verantwoordelijk voor de ellende die dit tot gevolg heeft, niet alleen voor zijn vader, die in de gevangenis belandt, maar vooral voor Simon, het slachtoffer van het ongeluk

Oline, het olifantje - Martine Delfos

Bussum, 1997, ISBN 90 7556 405 8.

De moeder van Oline gaat graag naar het verboden meertje. Maar als ze van het water gedronken heeft, voelt ze zich heel raar. Zo komt het dat ze niet goed voor Oline kan zorgen. Dat vindt ze erg, want ze houdt veel van Oline. Toch begrijpt ze dat het voor Oline beter is om bij Olifa en Oligeer te wonen.

Oline, het olifantje is een therapeutisch verhaal voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Het is bedoeld voor kinderen die te maken hebben met ouders die verslaafd zijn. Dit boek is een hulpmiddel om de problematiek uit te leggen en bespreekbaar te maken. Het boek bevat twee tekstversies: één voor meisjes en één voor jongens.

Alle besproken boeken zijn ook terug te vinden in de infotheek van Bubbels en Babbels

8. Tenslotte

Bij de gezinnen die we binnen Bubbels & Babbels begeleiden is er regelmatig sprake van geweld in het gezin. Agressie, intimidatie en bedreiging is op één of andere manier ook verbonden met de drugscène, waar alles sowieso in een sfeer van illegaliteit gebeurt.

Kinderen die opgroeien in een dergelijk gezin en getuige zijn van geweld, kampen vaak met gedragsproblemen en sommigen ontwikkelen gevoelens van angst en depressiviteit. Natuurlijk zijn er ook kinderen die over voldoende veerkracht beschikken om deze ervaringen zonder al te veel kleerscheuren te doorstaan.

Hoedanook, kinderen die getuige zijn van geweld tussen hun ouders kunnen de steun van anderen goed gebruiken bij het omgaan met dat geweld. Beroepskrachten en andere mensen in hun omgeving kunnen kinderen leren dat het leven ook positieve kanten heeft en hun een kans geven gezond op te groeien. Maar ook als hulpverlener kan je best wat steun gebruiken wanneer je met een dergelijke situatie geconfronteerd wordt. De constatering dat kinderen opgroeien in een gewelddadig gezin kan beroepskrachten zowel met hun eigen emoties als met die van anderen confronteren. Vaak zijn beroepskrachten bang om in dergelijke gevoelige situaties fouten te maken.

Vanuit bovenstaande vaststelling werd onlangs binnen het Nederlandse Instituut voor Zorg & Welzijn een werkboek uitgegeven dat deze groep kinderen in beeld brengt, de achtergrond en de aard van de problematiek belicht en verder beschrijft wat het voor kinderen betekent getuige te zijn van geweld. Daarnaast worden op grond van binnen- en buitenlandse literatuur handreikingen gedaan voor het signaleren van deze kinderen en adviezen gegeven voor de hulpverlening. Dit boek richt zich in eerste instantie op beroepskrachten die werken met kinderen, en op organisaties die op één of andere manier met of rond gezinnen werken. Maar evenzeer is het een nuttige informatiebron voor ieder die vanuit interesse, omgeving of eigen ervaringen met de problematiek in aanraking komt. Een deel van de informatie is tevens bruikbaar voor jongeren en volwassenen die als kind thuis getuige zijn geweest van geweld

'In de schaduw van het geweld. Kinderen die getuige zijn van geweld tussen hun ouders' - Paul Baeten en Edith Geurts, NIZW, Utrecht, 2002, ISBN 90-5050-936-3

De publicatie is verkrijgbaar via de boekhandel of te bestellen bij NIZW Uitgeverij, Postbus 19152, 3501 DD Utrecht, of per email: bestel@nizw.nl.

BUBBELS & BABELS

Ouders en hulpverleners
netwerken samen voor het kind

Bubbels & Babbels
Zeilstraat 16
2060 Antwerpen

Colofon

Redactie:
Bianca Claes
Griet Vandersypen
Dirk Rombouts

De Babbelbox kan ook per post bezorgd worden.
Jaarabonnement (4 edities): 4 euro
Losse nummers: 2 euro

Info & abonnementen:

Bubbels & Babbels
Zeilstraat 16
2060 Antwerpen
T: 03 236 85 66
F: 03 669 60 76
E: Bubbels.Babbels@antwerpen.be
www.bubbelsbabbels.bewoner.antwerpen.be

Bubbels & Babbels wordt betoelaagd door het Sociaal Impulsfonds van de Stad Antwerpen. Daarnaast krijgt het bijkomende werkmiddelen van de Provincie Antwerpen.

Babbelbox gemist? Geen probleem, alle reeds verschenen nieuwsbrieven kan je nu terugvinden op onze website.

www.bubbelsbabbels.bewoner.antwerpen.be

De volgende Babbelbox verschijnt in de loop van juni.
Artikels of bijdragen dienen in ons bezit te zijn op 1 juni.
